tus 1,2–1,3 m gylyje minėtų kapų 1, 2, 7 duobių kontūrus.

Archeologinių žvalgomųjų tyrimų metu šurfuose 1 ir 3 (60–70 cm gylyje) taip pat buvo aptiktos nerištų lauko riedulių sąvartos. Dėl mažos tyrimų apimties jų funkcinė paskirtis neaiški. Šurfo 3 archeologiniai duomenys leidžia teigti, kad šioje vietovėje akmenys sukrauti kapinių paribyje, mat po jais palaidojimų nerasta. Akmenys buvo sudėti ant juosvos žemės su degėsiais sluoksnio, susidariusio ant įžemio, kuris fiksuotas 1,05 m gylyje nuo esamo paviršiaus. Lauko riedulių taip pat buvo aptikta žvalgant trasą arčiau šventoriaus R tvoros. Jie atidengti tik nuėmus ploną paviršinį sluoksnį. Šalia vienas kito dėti akmenys leistų manyti, kad ties centriniais vartais esanti teritorija anksčiau buvo išgrįsta.

Surinkti radiniai yra perduoti Skuodo muziejui.

The Churchyard of the Mosėdis Church of St Michael the Archangel

In 2011 a small scale field evaluation, during which 27.39 m^2 were excavated, was conducted in the churchyard of the Church of St Michael the Archangel in Mosėdis (NW Lithuania) (Fig. 1). Ten burials and isolated human bones from destroyed burials were found in test pits 2 and 4. The anthropological tests determined that these included bones from four children and three adults. The children were from 0.5–2 years to 4±1 years of age, their sex indeterminate. Three adults were females from 25–35 to 45–50 years of age and one a 45–50 year-old male. On the basis of the bone pathologies a case of syphilis, degenerative changes in the joints and spine, and signs of rickets (?) were determined. Because no grave goods were discovered during the excavation, the precise chronology of the burials remains unclear. In addition to the graves, isolated potsherds, glass shards, and roof tile sherds were discovered (Figs. 2–3).

In comparing the historical data and the stratigraphy of the layers, it was determined that individuals had been buried on the hill prior to the construction of the present church in 1780. On the basis of the rubble layer discovered in the N part of the churchyard, it is possible to speculate that burials were made in the vicinity of church up until the early – first half of the 19th century. An unclear collection of fieldstones without mortar was also discovered. The stones in test pit 3 had been piled on the cemetery's periphery. The stones placed side by side closer to the churchyard's E fence allow one to think that the grounds closer to the central gate had previously been paved.

Marius Petkus

Senoji Vilkyškių bažnyčios vieta

2011 m. rugpjūčio–lapkričio mėnesiais Vilkyškių miestelyje (UK 17124) vykdyti žvalgomieji tyrinėjimai, kuriais siekta surinkti informaciją apie Vilkyškių miestelio kultūrinius sluoksnius bei patikrinti hipotezę dėl bažnyčios vietos pakeitimo XVIII–XIX a. sandūroje. Žvalgomųjų tyrinėjimų metu buvo ištirta viena 2x5 m dydžio perkasa bei 5 1x1 m dydžio ir 2 1x2 m dydžio šurfai – iš viso bendras 19 m^2 plotas.

Vilkyškiai žinomuose istoriniuose šaltiniuose minimi nuo 1542 m. 1549 m. čia pasta-

tyta bažnyčia, 1628 m. įkurtas Vilkyškių dvaras. 1709–1710 m. Vilkyškių parapijoje nuo maro ir šiltinės išmirė daug kaimų, todėl Prūsijos valdžia į šį kraštą ėmė keldinti žmones iš vokiškų žemių.

Perkasa 1 matuota spėjamoje buvusios senosios Vilkyškių miestelio bažnyčios vietoje. Tai krūmais ir aukšta žole apaugusi apie 25 a ploto kalva. Visame perkasos plote įsigilinus apie 1 m, atsidengė perkasimai ir kapų duobės. Iki tol buvo rasti tik pavieniai suardytų kapų kaulai. Čia 1 m gylyje aptiktos 3 Prūsijos monetos: 1626 m. šilingas, 1624 m. pusantrokas, 1810 m. varinis grašis. Perkasoje aptikti 7 kapai.

Kapas 1 atkastas 1,3 m gylyje nuo esamo žemės paviršiaus. Duobės kontūras perkasime prieš atidengiant kapą neišryškėjo. Kapas suardytas, karsto liekanų nėra, aplinkui ir pačiame kape rastos stambios griuvenos (plytos). Mirusysis paguldytas aukštielninkas, orientuotas ŠV (310°) kryptimi. Rankos prastai išliko, todėl jų padėtis nėra aiški (nėra išlikę rankų kaulų žemiau alkūnių). Taip pat nėra dešinės kojos kaulų. Griaučių ilgis 1,4 m. Galva puošta medžiaginiu–odiniu prastai išlikusiu apgalviu, dekoruotu 0,3 mm storio aukso

1 pav. Kapo 1 apgalvis in situ. M. Petkaus nuotr.

Fig. 1. The chaplet in situ in burial 1.

2 pav. Kapų 2 ir 6 duobės perkasoje 1 iš R. M. Petkaus nuotr.

Fig. 2. Trench 1. The grave pits from burials 2 and 6 as seen from the E.

spalvos siūlais (1 pav.). Apgalvio juostos plotis 3–5 cm. Ant juostos matomi augaliniai ir geometriniai motyvai, ant odinės apgalvio dalies – neryškus augalinis ornamentas (gėlė, lapas?) Viena apgalvio juosta eina aplink visą galvą, kita – skersai galvos.

Kapo 3 duobė išryškėjo 1,2 m gylyje. Ji 1,45 m pločio, stačiakampio formos, tačiau suardyta perkasimo, todėl išmatuotas ilgis tėra tik 1,3 m. Pats kapas aptiktas 1,3 m gylyje. Jis smarkiai suardytas, išliko tik kaukolė, šlaunikaulis, blauzdikaulis bei šonkaulis. Sprendžiant pagal šiuos kaulus, kapas orientuotas į ŠV (320°), išlikusios griaučių dalies ilgis – 50 cm. Karsto liekanų nėra.

Kapas 4 aptiktas 1,3 m gylyje. Jis suardytas žemiau dubens kaulų. Šio kapo duobė sutampa su kapo 3 duobe, yra 1,45 m pločio, stačiakampio formos, tačiau suardyta perkasimo, todėl išmatuojamas ilgis tik 1,3 m. Mirusysis laidotas lentiniame karste (matomos labai suirusios karsto liekanos), aukštielninkas, orientuotas ŠV (310°) kryptimi, dėl kaulų suirimo

(suardymo?) rankų padėtis neaiški. Išlikusių griaučių ilgis – 1 m.

Perkasos Š sienelėje 1,2 m gylyje atidengtas *kapas 5*. Jis labai suardytas, matosi tik kaukolė, žastikaulis, alkūnkaulis ir raktikaulis.

Išėmus kapus 1, 3, 4 perkasos dugne išryškėjo kapų 2 ir 6 duobės (2 pav.).

Kapo 2 duobė orientuota (320°) ŠV kryptimi, 1,5 m ilgio ir 50–60 cm pločio, stačiakampio formos. Ji galutinai išryškėjo 1,3 m gylyje, o 1,55 m gylyje aptikti tik žmogaus kojų kaulai (blauzdikauliai ir šlaunikauliai).

Kapo 6 duobė orientuota (310°) ŠV kryptimi, ji išryškėjo 1,3 m gylyje. Duobė stačiakampio formos, 1,4 m ilgio, apie 1 m pločio. Kapas suardytas perkasimo. Preparavus kapo duobę, 1,4 m gylyje aptikti suardyti griaučiai (nėra kaulų žemiau dubens). Mirusysis paguldytas aukštielninkas. Dešinioji ranka padėta ant mirusiojo burnos, o kairioji ištiesta ir priglausta prie kūno. Išlikusių griaučių ilgis 80 cm. Kaip ir kapo duobė mirusysis orientuotas ŠV (310°) kryptimi. Mirusysis laidotas karste, nes išlikę lentų liekanos. Bevalant kapą atsidengė po juo esančio dar vieno *kapo (7)* kaukolės dalis.

Po kapu 6 1,55 m gylyje aptikti labai suirę griaučiai. Kapo duobė neišsiskyrė, nes ji buvo po kapo 6 duobe. Mirusysis paguldytas aukštielninkas, orientuotas ŠV (310°) kryptimi. Iš kaulų išlikusi tik kaukolė, žastikauliai, alkūnkauliai, dubens kaulai, keli šonkauliai, raktikauliai ir keli stuburo slanksteliai. Žemiau dubens kaulų griaučiai suardyti perkasimo. Griaučių ilgis 1,2 m.

Surastus kapus pagal monetas galima datuoti XVII–XIX a. Remiantis tyrinėjimų medžiaga, siūloma Vilkyškių senosios bažnyčios teritoriją su ten esančiais XVII–XIX a. palaidojimais įrašyti į NKVR.

Ištirtuose šurfuose vietomis fiksuoti tik XIX a. pabaigos – XX a. pradžios kultūriniai sluoksniai.

The Site of the Former Vilkyškiai Church

In 2011, 19 m^2 were excavated in the town of Vilkyškiai and seven 17th–19th-century burials found in the main trench (Fig. 2). All of them had been disturbed, burials 3 and 5 even being destroyed. The individuals had been buried supine in the Christian manner, but some of the coffins were oriented N–W (310°–320°). Several finds helped in determining the dating. Three coins with the dates 1624, 1626, and 1810, were found. A textile and leather hat was found in burial 1 (Fig. 1).

Tauras Poška

Švč. Trejybės cerkvė Vilniuje

2011 m. kovo–balandžio mėnesiais APC atliko archeologinius tyrinėjimus Vilniaus senojo miesto vietoje (UK 2591), Vilniaus bazilijonų vienuolyno statinių ansamblio Švč. Trejybės cerkvėje (UK 27316) Aušros Vartų g. 7B. Darbai atlikti Šv. Luko vardo koplyčios, esančios cerkvės Š pusėje, rūsyje ir koplyčios R pusėje, kur buvo vykdomi pamatų tvirtinimo darbai. Iš viso tyrinėtas 27 m^2 plotas.

Šv. Luko koplyčios rūsyje fiksuotas 60–80 cm storio supiltinis sluoksnis, suformuotas XX a. II pusėje tvirtinant koplyčios Š sienos pamatus. Rūsyje surastas sutrūnijęs karstas su žmogaus palaikais, greičiausiai tuo pačiu laikotarpiu išjudintas iš savo pirminės vietos. Palaidojimo datavimas nenustatytas. Tuo pat metu suardyti ir kiti rūsyje buvę palaidojimai.